

НОРМУВАННЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ЯК СПОСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ НИМИ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено економічний зміст оборотних засобів і їх роль у виробничому процесі підприємства; обґрунтовано доцільність нормування оборотних засобів, оскільки це створює умови для їх ефективного використання і дозволяє оптимізувати управління ними.

Ключові слова: оборотні засоби, джерела формування оборотних засобів, управління оборотними засобами, оптимізація.

Abstract

Researched the economic content of working capital and their role in the production process of the enterprise; substantiated rationing working capital, since this creates the conditions for their effective use and allows to optimize their management.

Keywords: working capital, sources of working capital formation, working capital management, optimization.

Вступ

В сучасних ринкових умовах вітчизняним підприємствам стає все важче досягати високих економічних результатів через нестачу обігових коштів, потоків оборотних засобів. А тому проблема ефективності їх формування та використання, а також пошуку джерел їх фінансування нині складна та актуальна на кожному підприємстві, особливо з позиції прийняття стратегічних управлінських рішень. Ринкові умови господарювання вимагають від керівників підприємств наукових підходів до управління оборотними засобами з метою його оптимізації до нових економічних реалій з тим, щоб якомога повнішою мірою забезпечити безперервність процесу виготовлення та реалізації продукції.

Дослідженню економічного змісту оборотних засобів та проблем, пов'язаних з управлінням ними присвячено наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: І. О. Бланк, Н. О. Власова, А. М. Ковальова, В. П. Мартиненко, О. В. Михайлова, Д. С. Моляков, Н. В. Легеза, Н. М. Смольнякова та ін. Однак проблема оптимізації управління оборотними засобами підприємств продовжує турбувати і вимагає систематизації та продовження досліджень цієї тематики.

Результати дослідження

Формування оборотних засобів підприємства важливе насамперед з точки зору створення власного оборотного капіталу та підтримки безперервного процесу його кругообігу. В економічній літературі існують певні розбіжності в поглядах науковців на зміст поняття «оборотні засоби». Одні дослідники визначають сутність оборотних засобів як «авансовану в грошовій формі вартість для утворення і використання оборотних виробничих фондів та фондів обігу в мінімально необхідних розмірах, які дозволять забезпечити безперервність виробничого процесу та своєчасність здійснення розрахунків» [1, с.46]. Інші науковці оборотні засоби ототожнюють з оборотними коштами, вважаючи їх вартістю, яка авансується в грошовій формі з метою планомірного утворення і використання підприємством оборотних виробничих фондів та фондів обігу в необхідних для цього обсягах, які будуть достатніми для виконання ним виробничої програми та своєчасного здійснення необхідних розрахунків [2]. Ще інші науковці вважають оборотні засоби активами, які характеризують «...сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговують поточну виробничо-комерційну (операційну) діяльність і повністю споживаються впродовж одного виробничо-комерційного циклу» [3].

Із наведених вище висловлювань економістів щодо сутності оборотних засобів можна зробити висновок щодо основних рис, які притаманні цьому економічному поняттю:

- це авансована в грошовій формі вартість;

- це короткострокові поточні активи фірми;
- це сукупність майнових цінностей підприємства.

Оборотні засоби наймобільніша частина авансованої грошової вартості, вони постійно перебувають у русі, здійснюючи кругообіг за кругообігом. З усього сказаного вище можемо дати таке визначення оборотних засобів: – це авансована вартість частини оборотних активів підприємства, що використовується для забезпечення безперебійного кругообороту та послідовно змінює свою функціональну форму на всіх його стадіях.

Управління оборотними засобами підприємства являє собою сукупність цілеспрямованих та узгоджених дій, спрямованих на їх оптимізацію.

Оптимізація оборотних активів передбачає сукупність прийомів та методів формування елементів оборотних активів, необхідних для досягнення планових показників та дотримання вимог розрахунково-платіжної дисципліни з метою максимізації доходності та прибутковості [4, с. 203].

Оптимізація оборотних засобів дозволяє пов'язати між собою процеси формування, розподілу та використання оборотних засобів з джерелами їх фінансування за обсягом та структурою.

Оптимізація структури оборотних активів насамперед передбачає визначення мінімального обсягу оборотних активів та ефективне співвідношення їх складників, яке б забезпечило досягнення належного рівня ліквідності та платоспроможності підприємства [5, с. 226].

Оборотні засоби використовуються ефективніше тоді, коли більша їх частина зайнята у сфері виробничої діяльності. Необхідний обсяг грошових засобів, що вкладаються у мінімальні запаси товаро-матеріальних цінностей для забезпечення безперервного процесу виробництва продукції найкраще визначити шляхом їх нормування.

Для забезпечення безперебійного процесу виробництва і реалізації продукції підприємства користуються типовими чи власними нормами оборотних засобів за видами товарно-матеріальних цінностей і витрат, виражених у відносних величинах (днях, відсотках тощо), і нормативами оборотних засобів у грошовому вираженні.

Сьогодні підприємствам в Україні надано право самостійно вирішувати необхідність планування основних показників своєї діяльності, в тому зокрема розраховувати нормативи оборотних засобів, але це потрібно, на наш погляд, робити, адже розрахунок норм оборотних засобів на перспективний період допоможе підприємству визначити їх оптимальний обсяг та ефективніше використовувати, уникаючи перебоїв у постачанні й виробничому процесі, запобігаючи виникненню прострочених платежів та заборгованості; не допускаючи нагромадження надмірних запасів сировини і матеріалів, що сприятиме збільшенню обсягу виробництва та прибутку.

Висновки

Отже, нормування оборотних засобів є ефективним способом оптимізації управління ними, адже допомагає керівництву підприємства позбутися їх надлишку, знизити нагромадження надмірних запасів сировини та матеріалів, створює умови, за яких оборотні засоби використовуються лише за призначенням та спонукає до посилення на підприємстві режиму економії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Моляков Д. С. Теория финансов предприятий: Учебное пособие / Д. С. Моляков, Е. И. Шохин. – М.: Финансы и статистика, 2004 – 112 с.
2. Ковалева А. М. Финансы и кредит / А. М. Ковалева. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 512 с.
3. Бланк И. А. Управление активами / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр: Эльга, 2002. – 720 с.
4. Власова Н. О. Принципи та основні етапи оптимізації в системі управління оборотними активами на підприємствах роздрібною торгівлі // Н. О. Власова, Н. М. Смольнякова, О. В. Михайлова // Бізнесінформ. – № 6. – 2013. – С. 202–208.
5. Мартиненко В. П. Прогресивні підходи до управління оборотними активами промислових підприємств / В. П. Мартиненко, Н. В. Легеза // Сучасні проблеми економіки і підприємництва. – № 18. – 2016. – С. 225–229.

Віталій Володимирович Зянько – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: fk.zank@gmail.com

Воротнюк Ілона Миколаївна – студентка магістратури групи МФК-18м кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vorotnyuk97@gmail.com

Zianko Vitalii V. – doctor of economics, Professor, Head of the Department of Finance and innovative management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: fk.zank@gmail.com

Vorotnyuk Ilona N. – master's student of the Department of Finance and innovative management, Vinnytsia National Technical University. Vinnitsa. E-mail: vorotnyuk97@gmail.com